

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Віленская вул., № 29.

Цэна с перасылкай і д. стаўкай на 1 г. 2 р. 50 к. на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За грамадзян: на 1 г.—1 р. на 6 мес.—2 р. 3 мес.—1 р. Пер мена адраеу—30 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй старонцы па 20 кап. за лінейку малымі літарамі. Рукпісы і карэспандэнцыі, прысланыя ў рэдакцыю, павінны быць чыстымі і п саім с праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто яе прыста- лае. Можн. т кжэ падлісць прозв імя разам з фаміліяй, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія і адрэс і фамілія талькі для ве- дама рэдакцыі. Рукпісы аўтарам не вертаюцца назад.

Год VIII.

5 Верэсьня 1913 г.

№ 34.

Першая краевая выстаўка Дробнага прамыслу і народнага штукарства у Вільні.

Аткрылася 1 верэсьня 1913 г. у гарадзкой залі, каля Вострай Браны.

Голае епіскапа у абарону Народнай мовы у цэрквах.

Нідаўна Сухомскаму епіскапу Андрэю, двое бацюшек закінулі, што ён ня любіць цэркоўнай гру- зінскай мовы.

Гэты закід дужа абразіў ўла- дыку і ён напісаў у газету „Сот руднікь Закавказской міссіі“ № 15, стацьцю у каторай выступіў апіраючыся на цэркоўныя устано- вы і слова апостола, у абарону роднай мовы.

Цікавыя, цывярозныя і разумныя думкі ўладыкі падаю над увагу духавенства «подвізаючагося» на Беларусі. Праваслаўная цэрква на Беларусі блізка сто гадоў ужо вядзе вайну з жывой мовай сваіх авец, выганяючы яе с цэрквы і школы. Каталікі мала, мала але ўсё-ж такі маюць у народнай бела- рускай мове катэхізісы і бого- гласьнікі (кантычкі) і нават бела- рускую каталіцкую газэтку. Ксян- ды дзе-недзе, але ўсёж такі на фэстах гавораць казаньня па бела- руску. А што у нас у права- слаўных робіцца для беларусоў, што у нас ёсць на народнай бела- рускай мове, чым нашы бацюшкі могуць захапіць душу беларуса? Тэма багатая і шмат можна пага- варыць, але ўсякі ведае, што тэма небаспечная, дык лепей паслуха- ем, што кажэ сам епіскап Андрэй:

«Мой погляд саўсім не арыгі- нальны,—ліпшэ епіскап Андрэй.— У гэтай справе я магу перэказаць толькі тое, што пісаў апостал Па- вал, а ён пісаў да сваіх аднадум- цоў:

«Калі вы языком вымаўляеці незразумельныя словы, то як па- наюць тое, што вы кажэце? Вы будзеці гаварыць наведер. Сколь- кі напрыклад усякіх слоў на сьве- ці, а ніводнаго з іх німа без зна- чэньня. Але калі я не разумею значэньня слоў, то я для таго, хто гаворыць чужынец і ён для мя- не чужынец... Калі я маюся не- знаёмай мовай, то, хоць душа мая і моліцца, але розум мой астаецца без карысьці... Калі ты будзеш благаслаўляць духам, то як ска- жэ прости чалавек „амін“ на тваё благаслаўленьне. Бо ён не разу- мее што ты гаворыш... У цэркві я хачу лепей пяць слоў сказаць розумам маім, каб і іншых наву- чыць, чым многа слоў у чужой мове» (псал. да Карынтян разд. 19).

«Во дорага цэнныя словы апо- стала, каторыя цэрква узяла сабе за вечную навуку. „Мне патрэбна ня [мова, а ма- літва,—заканчывае сваю стацьцю епіскап.—Маліцца ж у чужой мове ня можна. А прымушаць дзеля якіх небудзь земскіх мэт слухаць малітвоў у храмі на не зразуме- лай мове, маючы змогу зрабіць малітву даступнай на роднай мо- ве—гэта злачыньства перад душой, каторая хочэ маліцца, гэта кале- чэньне здароваго розуму. „Дом Божы павінен быць до- мам малітвы, а ня нейчыім аруж- жэм у не цэркоўных руках“.

Добра быко б, каб духавенства каторыя прауе на Беларусі звяр- нуло увагу на слова епіскапа Ан-

Дрэя. Бо гэта што закон цэркоў- ны і словы апостола Паўла для іх гэтак сама аўторытэт, як і для еп. Андрэя.

В-т.

Ці ёсць расейская і польская культура.

У старой жыдоўскай талмуды- чнай літэратуры ёсць легенда аб мудрым бедным рабіне і яго свар- лівай жонцы. У гэтай легендзе ра- сказываецца аб тым, як рабін пад- мануў сваю жонку, каторая без- упынна журыла мужа за тое, што яны бедны, сказаўшы, ей, што ён мае цяжкі залаты ліхтар. Даве- даўшыся аб гэтым жонка перэ- стала журыць рабіна, бо верыла што яны багатыя людзі. Ліхтар той, праўда, быў цяжкі, але адліт ён быў ня з золата, а з мосяжу, с такога самага мосяжу, з якога у нашы часы робяць самавары, толькі самавароў не пазлачаюць, а ліхтар той быў пазалочаны. Ра- бінава жонка паверыўшы у сваё багацьце перэстала журыць му- жа, а с суседкамі, каторыя ня ме- лі „залатых ліхтароў“ начала аб- ходзіцца высокамерна, даючы вы- разна знаць, што, маўляў, я ба- гачка, а вы харачкі—кутніцы.

Гэта старая жыдоўская легенда прыпамінаецца мне кожны раз калі пачую як людзі кажуць: «я расейскай культуры», або «я польскай культуры». Польская і ра- сейская культура гэта фікцыя—па- залачаны ліхтар рабінавай жонкі. У Эўропе ад Пірэнеў да Уралу і ад Норвэгіі да Італіі пануе адна агульная Эўропэйская культура. Культуру гэту з роўным правам могуць сабе прысваіваць самаеды і палякі, баскі і расейцы, белару- сы і французы. Культура Эўро- пэйская ёсць вытварам усіх наро- доў, якія жывуць у Эўропе. У гэту агульна-эўропэйскую культуру палажылі долю сваей працы і ін- дывідуальнасьці і славянскія і (ра- сейцы, палякі, украінцы, беларусы, чэхі і др.), і германскія, і роман- скія і ўсе іншыя племёны. Яно

праўда, што культура, як вінная лаза выдае іншыя ягады у іншым клімаце і на іншай глебе, але він- ная лаза не перэтвараецца у па- рэчкі, ці агрэст, толькі смак і аро- мат ягад робіцца залежным ад клімату і глебы. Гэтак сама і эў- ропэйская культура паўшы на на- цыянальную глебу выяўляе асо- бнасьці нацыі яе характар, і псы- холёгію. Гэты асобны характар і псыхолёгія вытвараюць нацы- ональную ідэолёгію. Ідэолёгія бы- вае заўсёды нацыянальная, бо яна, як смак у ягадах вінаграду тво- рыцца з варункоў клімату і псыхо- лёгіі людзей. Ідэолёгія гэта сума ідэалоў якія нацыя, ці асобны чэ- лавек мае у сваей галаве, носіць у сваім сэрцы

Развязка вышэй абгаворэнаго пытаньня для нас беларусоў ва- жна, бо нас любяць нашы пера- кінчыкі калоць тым, што німа бела- рускай культуры, а бытцым ёсць вялікія польская і расейская культуры. Бываюць нават і такія, каторыя кажуць: «я беларус польскай, або расейскай культуры».

І яны не падазраваюць нават, што змешываюць два розныя пан- няцьця: культура і ідэолёгія. Але такі сказ як: «беларус расейскай ці польскай культуры» трэба ра- зумець так. „Мая ідэолёгія польска- ская, ці расейская, — гэты ідэалы расейскія ці польскія — гэта мае ідэалы, але я і вас не чураюся і прыстаўшы да вас пастараюся вашу валу выкарыстаць на свой млын Слово «культура» пры такіх варунках прыкрывае сабой ідэолё- гію данаго чалавека. Пытаньне гэтае нам важна паставіць выра- зна каб неблудзіць.

Юры Верэшка.

Ешчэ аб сплываньні доугу *).

Т. Гуца, М. Беларус, З. Бяду- ля Ядвігін III. і др. нашы бэле- трысты, так сама маюць рэалнае жыцьцё. Дэкадэнцкія настроі так прыметныя у пісьменствах другіх

*) Гл. № 33 «Н Н.»

РОДНЫЕ КАРЭНІ.

(Апаведаньне). *)

7.

На станцыю павёз Архіпа той жэ сват, сівы дзед Яхім. Ездзіць з дзедам было дужа ладна: чаго ён не раскажэ, не нагаварыць, і ўсё ра- зумна к толку, лішняго не пачуеш ад ста- рынка.

Мінуўшыяна, як у люстры, праходзіла прад вачамі студэнта у час Яхімавых апаведаньняў аб старыне.

Ехалі ўжо даўно. Сцямнела. Архіп маўчаў, успамінаючы, як прагнў дома да восеннай пары, а дзед, набіўшы піпку табакаю, курнў і гаманіў с камямі.

Дарога ішла па старому казённаму лесу. Было ўжо цёмна, пара нераньня. Дрэвы, як чорныя, немые веліканы, абступілі дарогу з абодвух бакоў і схадзіліся ўперадзі. Коні пад ласкавую, бадрашчую гутарку дзеда ру- хава і асьцярожна беглі па чужь бялеючай толькі перад самым носам лясавой дарозі.

Дзед ціхенька сцэбаў пугаю і дўмаў, каб даў Бог хутчэй перэбраца праз лес і выехаць на поле. За вярсты поўтары на право цягну ляся Вялікая Патапеча, балота, мох, купнік

зарасьлі. Там ешчэ вадзіліся ваўкі, і на во- сені і ў зімку праежджаць бяз прыпасу была страшнавата.

Архіп думаў аб матцы. Якая яна запра- цаваная, вочы уваліліся, ўся быць шчэпіна, а ўсё капашыцца, клапоціць. Праваджала яго... Трымалася доўга, але такі сьлёзы паце- клі самі... Вуйныя, буйныя, як боб. — „А мо- жэ ж я і не ўбачу больш цябе, мой сынулічка, мой Архіпачка“... І ноччу, мусіць, плакала. Эх хо хэ.

— Гаў ву-ву... глуха і німа завуў хтось далёка на Патопечы.

— Дзедку! Чуеш? Выюць... Ваўкі?

— Ды не, не, сабакі дурэюць у Буліні; там вялікая вёска Быліно.

Коні паднялі вушы і спуджэна азірнулі- ся. Цёмны лес шумеў.

— Гаў, гаў, гаў-у-у,—пачулося ўжо многа бліжэй.

Коні, віхляючыся і с сторма стаячымі ву- шамі, ступалі пасярод самай дарогі праезду, тулячыся і вадзілі галавамі па боках, аткуль моўчкі пазірала чорная цемнь. Гняды іціха храпануў.

— Дзядуля, ваўкі!

— А калі й ваўкі, ці мы іх баяцца будзем? Прыдуць, паляскачуць зубамі ды і пойдучь.

— Што, вы дзядуля? Паганяць коні трэба, мо' ўцячом, а то станем ды пяпю раскладзём, да сьвету не падступяцца.

— Нічога абойдземся й так. Я заговор ве- даю...

Дзед саскочыў с калёс і зануздаў Гнядога, Конь біў капытамі па зямлі і званіў зубамі аб груздзілы.

— Ну, Архіп, трэба толькі коні дзержаць,— усаджываўся дзед на калёсах.

З боку бліснулі аганькі, пара, другая... Ко- ні храпелі, маталі галавам, ірваліся. Ваўкі падбеглі к самым калёсам і, падскаківаючы перадам, кульгалі і сярдыта бліскалі вочамі.

Людзі маўчалі, коні дрыжэлі, як у трасцы...

Ваўкоў было штукі чатары. Яны бегалі з ба- коў і сперадзі і торкаліся мордамі у ногі ко- ням, але не чэпалі. Коні ўсё трасьліся і кіда- ліся. Каб не новыя лейкі і не жалезныя груз- дзілы у рудэ, яны пабеглі б, як шалёныя.

Лес пачаў радзець, дрэвы разступіліся, на паляні каля дарогі выплывала нешта вялікае— цёмнае. То была леснікова хата.

Ваўкі прабеглі ў сьлед, моўчкі нюхаючы конскія морды, с паўварсты, можэ.

Адстаў адзін, другі... Каля лесніковай хат- кі не было ніводнаго.

— Ну, к лесніку, Архіп, заежджаць, па мойму не варта. Сійчас выедзем на поле, а там і станцыя, толькі на курганок паднімёмся.

— Добра, дзядуля.

— Скура й машыну пачуем, калі закры- чыць. А к поезду, пэўне патрапім.

Дзед кіраваўся, каб як развесяліць сту- дэнта:

* Гл. № 31, 32, 33.

народу у нас пакуль што не працяваюцца. Бадай што яны і не працяваюцца. Наша нація дужа демократычна — вышэйшыя станы „in cogit“ перайшлі к чужым — лічыць на нацыянальна адраджэнне іх-німа што. Адзельныя асобы адтуль пераходзілі да нас і будуць пераходзіць — але маса заўсягды будзе варожа нашаму руху. Гэта бачым у ўсіх адраджаючыхся нацыяніма чаго спадзевацца, што у нас будзе іначэй.

Тыя, што с паваротнай хваляй пераходзяць да нас с пануючых націй — гэта найболей людзі глыбока пранікнутыя любоўю да народу — каторыя хочудь працаваць для яго лепшай будучыны. Гэткія людзі найчасцей бываюць надта далёкі ад усякіх дэкадэнцкіх настроёў, а тыя хто гэтыя настроі перажывае — так далёкі ад рэальнага жыцця і яго патрэб — што бадай ці хто не будзь з іх прыйдзе да нас. Яны астануцца там, дзе цяпер знаходзяцца, а праўду кажучы не надта яны нам патрэбны.

Далей мы бачым, што дагэтуль большасць нашых пісьменнікаў выйшла з народных мас; у будучыне калі жыццё нашае, як і ўсюды будзе усё болей дэмакратызавацца і народу болей як цяпер стане даступнай асвета — лік талантаў самародкоў дужа узрасьце і яны, а не выпадковыя перакінычыкі будуць даваць тон пісьменству як і дагэтуль яно было.

Таго-ж каб пісьменнікі выйшоўшы з народу пранікліся дэкадэнцкай бадай што ня будзе. Дэкадэнцына гэта рэзультат раскладу і выраджэння пануючых клас — народ з яго цяжкім працавітым жыццём — з яго пакуль што не рэалізаваным ідэалам лепшага жыцця — гэтка псыхалёгія саўсім чужая. Мы і бачым, што нашы пісьменнікі далёкі ад гэтаго, расейскія журналы пішучы, што паміж рабочых і сялян дужа любяць і чытаюць: Некрасова, Глеба Успенскаго, Шчэдрына і др. пісьменнікоў-грамадзян, а саўсім мала цікавацца тымі дэкадэнцкімі піскамі, якіх там ахвотна чытаюць паны.

Мы бачым, што у украінцоў каторыя жывуць у варунках надта падобных да нашых у пісьменстве перэмагае рэалізм і грамадзянскія ноты — хоць там сярод пісьменнікаў працэнт „паваротнай хвалі“ куды большы чым сярод нас ёсць цяпер і можа быць у будучыне.

Шмат ёсць украінскіх пісьменнікаў мадэрністаў гэта праўда — але бадай ці ня большасць іх галічане; у расейскай Украіне перэмагае рэалізм, чым украінскае пісьменніцтва карысна розніцца ад сучаснаго расейскаго.

Адзельныя пісьменнікі дэкадэнтны с часам калі болей пашы

рыцца наш рух — калі шырэй захопіць ён грамадзянства можа і явіцца, але перэмагаючая большасць пісьменнікаў, ўсе лепшыя сілы будуць ісьці як і дагэтуль ішлі „шляхам жыцця“. Адгукуючыся на ўсе важнейшыя працявы жыцця і магутнай сілай слова будучы у нашым грамадзянстве любоўю да бацькоўшчыны, гуманнае думкі, жаданьня ўсе сілы аддаць свайму гаротнаму народу, любоўю да ўсяго свайго і нашай прыгожай прыроды — яны праз гэта падгатуюць кадры працоўнікоў для добра свайго краю — пасколькі хоць сіл гатовых сплываць яму доўг.

Лявон Гмырак.

Беларуская вечарынка у Радашковічах.

15 жніўня у тэатральным будынку мейсцовай пажарнай дружыны радашковічане віталі рэдкаго госьця — беларускі, тэатр гэты жывы отклік нашаго нацыянальнаго прасвятленьня. Паплылі са сцэны родныя лірычныя словы, за плакалі родныя сумныя песні.

Вясёла і радасна было сядзець у бітком набітай народа залі, дзе даўгаполы сурдут мешаўся с сівай бравэркай а едwabная сукня дворнай паненкі аціралася паду дала аб самаробны зрэбны андарак загарэўшай ад сонца селянкі. На сцэне спачатку прэтстаўлялі нейкую забавную штуку па расейску, а пасьле расейскай пашла беларуская камэдыя Я. Купалы — „Паўлінка“. Пакуль пачалося беларускае прэдстаўленьне, мне, праўду кажучы, рабілося то холадна, то гарача ад нейкай мімавольнай няпэўнасьці. Ануж думаю сабе, наше роднае возьме ды не ўдасца! Але калі паднялася заслона, калі запяла за душу хаваючым голасам Паўлінка „Ой пайду я лугам“ ды „ляцелі гусі“, а ціша мёртвая залегла на залі, хоць былі на ёй людзі і с кірману, пасьле ўселякіх барышоў, — то я ўжо не сумлеваюся, што такі нашэ ўзяло! Аб ігры артыстаў мне трудна гаварыць, бо я не тэатральны крытык; адно толькі скажу, што каб кепска ігралі, то не зрабілі бы на публіку такога сільнаго і мілаго ўражэньня, якога мне сьведкай быць прышлося. Відаць было, што выступалі людзі з немалым талентам, не шкадуючы ні працы сваёй, ні свайго стараньня над стварэньнем тыпоў і над усім тым што вымагаецца ад праўдзіваго артыста.

У ролі Паўлінкі выходзіла п. А. Ліпнічанка і іграла так, як гэтаго, відаць, хацеў аўтар і як яно

папраўдзе ёсць у жыцці, а песні яе не ў аднаго пэўна доўга ешчэ будуць плакаць у душы. Бацьку Паўлінкі іграў п. А. Смоліч, а матку — п. Русецкая; першы перэдаў добра тып вясковаго гаспадара старых правілоў, што па свайму усё хочэ паставіць і не пазволіць, каб курчэняты вучылі курэй, а п. Русецкая акуратна перэдала характар пакорнай і паслушной гэткаму мужу кабедіны, каторая і хацела-бы можа памагчы дачушцы, ды замала сваёй волі мае Роліу Якіма, шчырым сэрцэм закаханаго у Паўлінку, міла правёў п. Ф. Ждановіч, ва ўсёй ігры яго відаць было праўдзіва здольнаго артыста, ён жэ быў і рэжысэрам, у чым выказаў сваё вялікае знаёмства са сцэнай. П. С. Окуліч як належыцца справіўся з Адольфам, стварыў характэрнаго хвалько і умела сьмешну публіку, толькі бадай трохі заўмела вучыў Паўлінку навамодных танцаў, бо праўдзіва пан Адольф толькі панюхаўся гэтых танцоў, але яны не для яго ног. С праўдзівым знаньнем селянскаго жыцця дапаўнялі бытавыя сцэны п. І. Ждановіч у ролі Пранціся, і п. Т. Русецынка у ролі Агаты першы быў непадменны селянін, каторы хоць і любіць выпіць але мае «розум моцны», і ўсе людзі (канечне апроча яго) нічога не разумеюць, а п. Т. Русецынка дала тыповую ня кепскаго характару, але на язык не стрыманую селянскую кабету, каторая мае вечны клопат са сваім мужам, праз яго частае заглядываньне у чарку; п. Т. Русецынка ўладае вялікім дарам адчуваць і працяўляць сваёй іграй усе самыя субтэльныя перэжываньня душы даннаго тыпу. Госьці добра елі, добра забавляліся, танцавалі і пьелі, толькі добра не згаварыліся, што каму сказаць, бо часам усе адну фразу гаварылі але гэта часта на вечарынцы здараецца, і дзеля таго гладко усё сышло. А танцы і песні так усім падабаліся, што артысты нашы павінны былі іх па колькі разоў паўтараць. Затое ж за іх шчырую і ўмелую ігру публіка шчыра і горача біла ім „браву“, вітала і дзякавала, як сваім найраднейшым і наймілейшым сваякам. І Чулося, што гэта браву — падзяка было не за адну толькі добрую ігру, але і за сваё, за роднае, за пагаржанае векам беларускае слова. На сцэну выклікалі і аўтара „Паўлінкі“.

Чэсьць і слава даражэнькім артыстам і артысткам, што не шкадуючы ні свайго часу, ні сваіх трудоў, сумысле аж з Мінска прыехалі і далі нам можнасць скарывстаць с праўдзіва прыгожай забавы і паслухаць родную мову, родную песню са сцэны.

Посьле „Паўлінкі“ сыгралі ешчэ польскую камэдыю. Як скончылося прэдстаўленьне, пачаліся танцы на залі і працягнуліся чужы не да самай раніцы. Скакалі што хто хацеў, але верх брала лявоніха. Не было б то нашэ! А калі пусьціліся яе ў колькі пар кабаты вясковыя з дзяцюкамі — было на што паглядзець! Колькі нестрыманай удаласьці і задорнасьці! Колькі жыцьця! Куды вам патыкацца, панічы і паненкі, са сваімі навамоднымі гульнямі! Вы ня стогнеце так, як вёска стогне, але вы ўжо і весяліцца так ня ўмеце, як вёска умее. Вы абвеліся культурай і смак у ёй загубілі, а вёска галадае і рукі к ёй працягивае. на вашу помач чэкае!

Мікола Явар.

Р. С. Вечарынка устраівалася у карысьць радашкоўскай пажарнай дружыны; чысты даход пойдзе на закупку дэкарацый і на праўку тэатральнаго будынку дружыны. Пры арганізацыі вечэра многа працы і заходу палажылі рэдактар „Нашай Нівы“ і пісар Новік ды радашковічане; усім ім, як і артыстам, што давалі прэдстаўленьне, належыцца самае шчырае дзякуй ад беларускаго грамадзянства.

М. Я.

Дубы.

Зноў я бачу зноў вітаю
Як паноў вяльможных,
Панад Нёманам у гаю
Гурт дубоў разложных.
Сам ня ведаю, чым мілы,
Чым вы сэрцу любы,
Выхаванцы века, сілы,
Магутныя дубы!
Чым-ся мілым, чым-ся родным
Ад вас павевае,
Аж мне сэрце ў сьпеў лагодны
Ціха ахіпае.
Ўзварухнуцца думкі — песні,
Як вашы лісьцінкі,
І зноў станеш на правдэсьні
Жыцьцёвай пуцінкі...
Цешусь вамі, пазіраю,
Любуюся дрэвы,
Смутна сэрцэм працую
Вашы думкі — сьпевы.
Толькі ж я ня той шум чую:
І вы парадзелі,
І вы ня ўсе буру злую,
Знеслі і здалелі!
Ой, асілкі ў цёмным гаю,
Векавыя дубы!
Зноў вітаю вас, вітаю,
Любы-ж вы мне, любы!

Якуб Колас.

— Ну, ці-ж не казаў, што ваўкі не зачэпаць? — загаманіў ён.

А з Архіпам будучым сяўцом асьветы, што сьці рабілося асобнае. Успомнілася яму і новая хата, як батрака нехта скінуў, пажар ад прыруна прыпомніў ён страшныя апаведаньня аб воўкалаках, ведзьмах, чараўніцтве. Усё яму было ўдым. Аж тут гэтыя ваўкі... Даіва! У лясу набеглі, круціліся, морды конскія нюхалі, а не завалілі. Што гэта? Загавор? Чараваньне? Гіпноз?

Раптам з нейкім нават абурэньнем звярнуўся да дзэда студэнт:

— Дзедку, родненькі, дык што ж гэта? Скажыце, у чым прычына? Што ды чаму, як жэ...

— Што? пра ваўкоў? Дык тут жэ німа нічога дзіўнаго. Я змалку ведаў гэту павадку ваўчыню. Бывала пасеш каля лесу стадак, а раней лясы былі вялікіе, дрымучыя, ваўкоў ды-й усякаго зьвера было бяз ліку, — выбягуць яны, зверуганы, здаецца, адразу ўсё-б праглынулі, жорлі, прорва іх вялікая. Выбягуць яны і тут ад злой радасьці, што напалі на паядуху, як сціснуць зяпу, — раззавіць ня могуць: бегуюць каля жывёлы мордамі яе толькі: «таў-хіль» — і падтаўхаюць, носам па горлу мадаюць, а зарэзаць аніяк ня здолеюць, пакуль хіба не атбягуць куды далёка. Зубоў расцяць ім тагды нельга. Ну, ведама, бывае гэта з імі, калі яны надта прагаладаюцца і разюшацца так, што болей некуды.

— А цяпер? І цяпер так сама? — Зацікавіўся дужа Архіп.

— І цяпер, мусіць, так, слава Богу. Я табе толькі не казаў, пужаць цябе не хацеў, а ў мяне сякера на ўсякі злучай схавана. Ду маў: уцячы — ня ўцячэ, а можа йшчэ зяпы ім сударга звядзець, а калі ўжо Бог дапусьціць, сякерай бараніцца буду. Аж яно памойму і здарылося.

— А а... Вун што-о, — расчараванна троху, але ж усё з дзіваваньнем, — працягнуў студэнт.

— А ты-б што думаў? Я-ж не чараўнік які...

— Дзядуля, а вы-ж даеце веры чараўніцтву?

— А-а! Ахвота табе гаварыць пра тое, пра што ня трэба... А хто ж яго ведае! Ці мала чаго кажуць. Братка мой, усё адно — атказу не дабешся. А думаць пачнеш — адно спакой згубіш.

— А, Божа! Дык ня ўжо ж так праз гэты, выбачайце, свіячы спакой калодаю гнілою жыцьцё пражыць?

— Чаму? Я таго не кажу; пэўне, без цікавасьці што за чалавек. І мяне-ж во дзівіць вучыцель Балазевіч: на усё атгадкі знайшоў хлапец атказ: — «Бога німа, памрэнш, гніеш, вот табе і ўсё... Ну ці не дурны, а, здаецца, і дзяцюк нічога сабе, рахманы».

— Дык як жэ, дзедку?

— Як? А так, што, колькі трэба, ведай,

а у вялікае не залезай, а то каб шыю, бывае, не скруціць.

— Вы, дзядуля, як былі маладзей, не казалі, мусіць, таго.

— А што — маладзей?... Як быў я маладзей, ішоў я раз а поўначы каля магілак, а была там сьвежая магіла надоячы пан вайт памёр, даўся ён, гэты вайт, пры жыцьці людзюхнам. Жорсткі чалавек быў, нікому не дараваў, ніхай ужо сьвят ляжыць, і ўміраў доўга і страшна, памерці ніяк ня мог, мучыўся дужа. Іду, значыцца, я сабе с качарэжкаю, атганяю думкі аб нябошчыку, а яны так і лезуць. Не гляджу туды, гдзе гэта магіла, а нехта як падбівае: «Зірні, зірні, што тама?» Ня ўцерпеў я, зірнуў, зір! аж на магілцы, над насыпам, белы, як у тумані, чалавек стаіць, быццым то й на пана вайта пахож, да яго ў падобі. Закалацілося у мяне сэрце, ногі занямелі, валакуся, як нежывы, дыхаць дайжэ баюся. А тое дрыжыць дрыжыць, трасецца, як [во воздух калі у пагодны дзень сонечны, толькі яно белае, быцц папера Ня ведаю, як я ўжо да хаты давалокся, белых валасоў, праўда, пазаўтраю знайшоў, хварэў ці мала, хадзіў як у воглумі.

Дзед памаяўчаў. Студэнт прыціх, але-ткі запятаўся:

— Што?

— А што? Каб на другога, — ня ведаю, што было б. А я ўжо праз гадоў дваццаць ад пана Бялеўскаго чуў, што трапілася гэткае бацьчы і другім, гавораць іншыя наўчоныя, што

Муляр.

Муляр, слухай! Што кладзеш ты?
— „Дол смяротны, бачыш склеп,
„От як скончы усё да рэшты,
„Буду мець рубель на хлеб“.
— Слухай муляр: пакідай ты
Смерці сховы мураваць —
Хай нізнаць іх! Уставай ты
Пойдзем жыцьце будаваць.
Бачыш людзі, як бяздомкі,
Ходзяць скрозь без ўласных хат?
Я работнік спрытны ёмкі,
Пойдзем муляр, пойдзем брат!
Возьмем кельні, малатокі,
Дзьве рыдлёўкі, вінкель, шпур,
Гукнем: „людзі галубочки!
Хто ахочы класьці мур?“
„Мур вялікі, вольнай волі,
„Мур высокі да небёс,
„Мур братэрства, роўнай долі,
„Мур для радасьці бяз сьлёз“.
От убачыш прыйдуць людзі
На ўспамогу ў грамадзё;
Кожэн пэглу класьці будзе...
От дае праца загудзе!
Сьценны зробім чыста, гладка,
Як з крышталю, столь як шкля.
Скажудь людзі: „вось дык хатка!
— „Роўнай ў сьведзі не было!“
Будзем есьці ў гэнай хаті
Смачны, чысты, пухлы хлеб,
Пойдзем муляр, пойдзем браце.
Хай другі канчае склеп!

Алесь Гарун.

Пад хмурым небам...

І разарваліся на небе шэрым хмары,
Загалубела высь нябесная над га-
лавой,
І сонца промені зірнулі на абшары
Лугоў раскінутых далёка перад
мною..
Прабегла лета, як кароткая
гадзіна,
Схмуррела неба, пасылаючы
дажджы,
І засмучае душу мне пажоўклая
расліна...
Хочь сумна, цеш сябе надзеяю
і ждзьмі!..

Наз. Бываеўскі.

Блізіцца восень.

Восень дакучная, хмурная блі-
жыцца,
Лес нуднай песняй шуміць,
Скарга і жалба ў ей немаючаецца
І ўбор пажоўцелы ляціць.
Поле пусьдее. І з візгам прано-
сіцца
Вечер халодны сіберны;
Чорныя хмары гарамі праносяца
І дожджык ліе нудны, мерны.
Сумна і нудна. Схавалося сонцё,
Ні песень, ні дудак ня чуць

І жалям напоўнілось сэрце бяз-
конца,
І ўсюды хаўтурная жудзь.

А. Шкірыч.

Аб усём па троху.

Чалавек, скаціна і пашпарт.

Прафэсар В. Шухевіч, каторы
прыймаў учасьце у кіеўскім коо-
пэратыўным зьездзе, у украінскай
Львоўскай газэці «Діло» (№ 196)
заахвочывае галіцкіх украінцоў
ехаць у Кіеў, бо і выстаўка ціка-
вая і увесь Кіеў для украінца дае
шмат цікавага і патрэбнага матэ-
рыялу. Адна з рад яго такая:

„Пашпарт мейце заўсёды пры
сабе; у Расеі толькі той чалавек,
у каторага ёсьць пашпарт, — акраз
так, як у нас скаціна!“.

Ясна. Толькі там скаціна можа
ехаць у Вену, а у нас ня кожнай
наці чалавек с пашпартам трапіць
у сталіцу.

У гадаўшчыну аткрыцьця золата
на Урале.

„Нов. Вр.“ прыпамінае, што гэ-
тымі днямі мінула 100 гадоў ад ча-
су, калі аткрылі першыя сьляды
золата выкрыла 14 гадовая дзяў-
чынка Кацярына Богданова. Гуляю-
чы з равесьнікамі у шпаркім гор-
ным ручку знайшла плітку сама-
роднага золата. Золата ў тэй пліт-
цы было мала — усяго колькі залат-
нікоў. Кацярынка ня ведаючы цаны
знайдзенай пліткі, схавала яе у кі-
шэнь і, не кажучы нічога равесьні-
цам пабегла дамоў. Бацька дзяў-
чыны, фабрычны работнік даведаў-
ся ад дырэктара фабрыкі, што знай-
дзеная плітка гэта золата. Дырэк-
тар фабрыкі, баючыся каб даведаў-
шыся аб знайдзеных залатых роз-
сыпках урад не атабраў фабрыч-
ных зямель, атабраў ад Кацярыны
плітку золата і загадаў высеч яе
розгамі, каб нікому не казалі аб
знайдзеным золале.

„Нов. Вр.“ падае праект, каб
Кацярыны Богдановой паставіць
памятнік ды на памятніку паставіць
і розгу. Другіе газэты згаджаюцца
на тое, што Кацярыны трэба па-
ставіць памятнік, але не згаджаюцца
на розгу, дзелятаго, што яна
ешчэ ў Расеі жыве дужа і здарова
а жывым памятнікоў не стаўляюць.

Даходы гасударства за 50 гадоў.

Дэпартамент збору падаткоў вы-
даў зборнік пасьвячэны 50 гадо-
ваму юбілею гэтаго дэпартаменту.
С таго зборніка відаць, як за апош-
ніе 50 гадоў расьлі падаткі ў Расеі.
У 1864 гаду было даходаў
42,652,500 руб., а ў 1913 гаду цы-
фра гэта ўзрасла да 428,336,000 р.

З Беларусі і Літвы.

З Віленшчыны.

Выстаўка дробнага промыслу.

У гэту нядзлю аткрылася ў
Вільні выстаўка дробнага хатняго
промыслу і народнаго штукарства.
Выстаўка заняла абшарную гарадз-
кую салью, катораай сцены ад верху
да нэзу пакрыты селянскім ткань
нём з розных нашых губерній. Ду-
жа многа кожны знайдзе на вы-
стаўцы цікавага і прыгожаго. Есьць
выробы з лёну, воўны, пянькі, дрэ-
ва, гліны і інш. На выстаўцы ўсе
надісь надрукаваны ў чатырох мо-
вах: на расейску, на беларуску, на
літоўску і на польску, гэтак сама
і каталогі выстаўкі надрукаваны ў
чатырох мовах.

Зміншчыны.

Несьвіж.

Горад Несьвіж па чыстаце і па-
радку займае першае мейсце па-
між усіх мястэчак на Беларусі.
праехаўшы 13 вёрст ад ст. Замірья
земскай шоссай, уезджаеш у га-
радок з добра выбрукаванымі ву-
ліцамі з тротуарамі з газажара-
вымі ліхтарнямі, дома больш му-
раваныя, чысьценькіе. На брука-
ваным рынку стаіць вялікі старась-
вецкі ратуш, у ім памешчаецца
гарадзкая управа і грамадзянскіе
установы, есьць тут і вялікая зала
с хорамі і сцэнай для тэатру.
Апрыч гандлю збожжэм, лёнам,
каторымі багата случына урадлі-
ва, у Несьвіжы стаіць брыгада
артылерыі (да 100 душ войска),
каторыя падтрымліваюць эконо-
мічны і гандлёвы звароты гораду.
На краю Несьвіжа стаіць замак,
рэзыдэнцыя найбагацейшых магна-
тоў Радзівілоў (маюць да 125 ты-
сяч дзесяцін зямлі). Радзівілы
трымаюць у Несьвіжы цэлае сваё
міністэрства упраўляючых. Марыя
Радзівіл на свой кошт пабудавала
бальніцу на 14 ложкаў. Дзе дарма-
лечаць, апрача таго усём прыхо-
дзячым даець дарма парадку і ле-
карства доктар Бароўскі, каторы
душой і сэрцам атданы справам
бальніцы і хворых. Як ідуць людзі
у бальніцу лечыцца відаць с таго,
што за 8 мдэяцоў дадзена ў гэ-
тым гаду лекарская помач 10600
душам і у бальніцы зроблена за
гэты самы час 157 апэрацый

У горадзе ёсьць вучыцельская
сэмінарыя, гарадзкое вучылішчэ,
дзявочая жыдоўская прогімназія,
гарадзкая прогімназія для хлоп-
цоў. Цяпер, як мне казаў гарадзкі
галава, правіцельство маніцца ат-
крыць поўную гімназію; чудь го-
рад яе вымаліў ад папечыцеля

у Вільні! Усяго цяпер у гэтых ву-
чылішчах 450 дзяцей вучыцца.
Горад маець 300 дзесяцін зямлі,
з іх 180 дзесяцін лесу, часць гэ-
таго лесу горад прадаў і з выру-
чаных грошы за лес даець 20,000
руб. на дом пад гімназію. С 1914
году горад пачне заводзіць агуль-
нае навучаньне усіх дзяцей гора-
ду. Бюджэт гораду цяпер 15,000
руб., а шэсьць гадоў таму назад
быў 6,000 руб. Шыхароў у Несьві-
жы 10,000 душ. Гарадзкая управа
зработала фабрыку пераробкі тор-
фу на апал, каб жыхаром даць
танны апал. Горад хочэ аткрыць
свай гарадзкі банк; банк ўзаемна-
го паверу, каторы тут ёсьць, робіць
звароту 11 мільёноў руб. Есьць тут
два дабрачынныя таварыствы, рэ-
месьленнае, пажарнае і літэратур-
нае. Душой усяго городка гарадзкі
стараста, ветэрынарны доктар Гра-
боўскі. Гэта чалавек амэрыкан-
скай энэргіі. Усё што зроблена
у Несьвіжы, зроблена дзякуючы
яму.
Падарожны.

Забастоўка.

У мястэчку Капылі 28 жніўня
забаставалі гарбары. Мэта забас-
тоўкі была тая, каб вытаргаваць
павышэньне платы на пару выця-
жэк з кап., на пару перадоў і к.
і на пару малых выцяжэк і кап.;
гадавым і мясячным работнікам
10% падбаўкі. Хочэ забастоўка
цягнулася адзін дзень але рабо-
тнікі выйгралі яе: гаспадары зда-
волілі іх жаданьня і паднялі пла-
ту так як работнікі хацелі.
Іван Ч — аін.

Што карысьней.

Што па адзежы прымаюць, а па
розуму атпраўляюць, дык гэта мы
ўсе добра ведаем, але часта на
гэту праўдзівую пагаворку забы-
ваюцца; ды і стараюцца мець ха-
рошую адзежу, а аб адшліфавань-
ню свайго розуму мала рупяцца.

Што гэта рэч праўдзівая, дык
я магу паясьніць некалькімі пры-
кладамі: быў я у мястэчку і зай-
шоў у краму, каб купіць цукру.
Дзень быў сьветковы і пароду
у краме было дужа многа. Я стаў
чэкаць пакуль народ трохі адсы-
пле аж зараз бачу знакомаго
хлопца Ш—скаго. Стаяў ён каля
буфэта, элегантна адзеты, курыў
папіросу і нюхаў заверчаныя у па-
перу куска мыла. А потым і кажэ
да жыдоўкі: ты мне дай такога
мыла, каб дужа пахла. Жыдоўка
яму на гэта адказала: Я бачу што
паніч добра знаешся на мыле; дык
я табе дам добрага, але будзе до-
рага каштавань. — Пра грошы німа
спрэчкі, абы добрае мыла — Атка-
заў Ш. Жыдоўка напалася тро-
хі у каробкі, дастала кусок сама-
га дрэннага мыла, падала яго Ш—
лейскаму ды і кажэ: — О! за гэта
мыла ва ўсём мястэчку лепшаго

гэта, як пачынае чалавек у магілі ўжо тлець,
дык з яго праз землю наверх выходзіць неш-
та, — забыўся названьне, не нашскае слова, —
і збіраецца у кучу такую-ж, якой формы чэ-
лавец быў, што там пахован..

— Фосфар?

— А можа і так, забыўся, найменьня ня
помню.

— А-а... прапярнуў студэнт у задумленьні.

— Можа, калі небудзь і аба ўсём, што ка-
ля нас незразумелаго, даведаюцца людзі, Бог
жэ ведае.

Дзед загадаўся. Коні весялей пабеглі, бо
лес далёка астаўся цёмнай грамадай ат задзі,
а гдзесьці с права, дужа далёка, галасіла ма-
шына. А вагзал быў нідалёчка.

— Адно астанецца людзям навекі сьвятою
загадкою — гэта Тварэц Найвышні. Каб не бы-
ло дана людзям гэтай загадкі, не было б чэ-
лавецкаго жыцьця..

— Іш які дзед, — памысліў Архп, — не
дарма-ж назбіраў поўную багаўню *) богамален-
ных кніжак, не дарма-ж і ў базыльяноў **)
калісь вучыўся у Меціслаўлі».

А дзед у гэты час змоўк, думаючы лепшую

думу. Абразы мінулаго луналі прад памала-
дзеўшым старыком. Ён падумаўшы, загамапіў:

— Дык вот, Архп, любы ты мой! Бачу я, крэп-
кі ў табе родныя карані нашы. А мне старому
уміраць трэба, едзіш ты ў сьвет далёкі, смерць
мая з закурмана ўжо смяецца мо' і не паба-
чымся болей, дык вот, будзь ласкаў, звярні ты
увагу на маю старыкоўскую гутарку. Першае,
што скажу я табе, гэта чытай, галубец
у кніжках і у сьвядомых людзей пытайся, як
жылі даўней нашы тутэйшыя людзі.. Спюўніш
гэты загад — у жыцьці не ашукашся, будзеш
ведаць, што рабіць трэба. І ніякая, братка,
чартаўня, ніякіе думы чорныя ня змогуць ця-
бе. А другое — часьцей у роднае гняздзечка
залетай, дык ня будзе яно здавацца табе стра-
шным і не пабяжыш ты спужаўшыся, уце-
каць ад яго, калі часам пачуеш ад каго дур-
нога або цёмнаго і скрыўджэнаго нарэканьня
неправедную пахабшчыну на справу і працу
тваю. А ешчэ дадам: не забывай ты у горадзі,
дайжэ ў добрай таварышкай бэсьдзе за салод-
кімі напіткамі ды смашнымі дарагімі стравамі,
не забывайся ты запытаць у сябе: „А можа
цяпер у каго скарынкі хлеба німа?“ і ведай
тагда, што адным ёнкам ды квактаньнем бя-
дзе людзкой не паможэш. Помні, што каб
другога вызваляць, трэба самому крэпкім быць,
на сілах не упадаць, а то і самога затопчуць..
Толькі ты ня гневайся, што я табе паказы ра-
блю..

Дзеля большай пэўнасьці..

*) Багаўня скрынчачка у куту пад абразамі.

**) Уцінцікі манахі.

— Ку-гу гу-гу... — загудзепа машына, глу-
шачы словы студэнта. За гоні стаяла станцыя,
па насыпу бег пасажырскі поезд.

У цёпых добрых бягучых хатках ехалі лю-
дзі, ехалі са сваім горам і радасьцю.

— Ча-чах, ча-чах, шпарка дужа грукаталі—
чахалі,—ча-чах,—ча-чах — гачалкі колы вялі-
кіе пад вагонамі.

Падуў ціхі ветрык, заківаў лазу пад кана-
ваю і траўку смірную прыдарожную.

— І трыста, чатырыста гадоў назад так
сама дуў ён тут, ветрык, і так сама калыхаў —
цалаваў траўку сумную і маўклівую... — Па-
мысліў студэнт і замаркоціўся..

Максім Беларус.

КАНЕЦ

не найдзеш; гэта мыла старшыня с пісарам навіт бяра; але будзе нейначэй як 40 кап. Выняў хлопца 40 кап. і заплаціў за мыла, што каштуе нябольш 6 кап.

Вось як было йшчэ адной дзеўчыне с Курганя Амілі І....ч, катора пашыла сабе каптан с матчынай шаўк вай хусткі. Каптан выйшоў няджука элегантны; а як даведаліся пра гэтакіе уборы дзеўчаты і хлопцы, дык паднялі на сьмех. Сьмешна тут папраўдзі нічога німа у тым, што каптан с хусткі, але сьмешна ахвота людзей паказацца нечым іншым чымсі яны ёсць. Сваей неразумнай сваркай гэта дзеўка прагнала свайго брата з дому у самы сенакос, дык цяпер самай трэба і касіць і жаць.

Дык вось, браты, з гэтых прыкладоў відаць, што розум шмат патрабней за харошую адзежу; дык і стараймося мець яго, бо калі ня будзе розуму, то і адзежа нічога не паможэ

Алесь Незабудка.

С Палесься.

Трудна прыходзіцца людзям у піншчыне. Летась зіма была неспакойная. Да Каляд ішлі дожджы. Увесь сенакос палескіх селян на балотах, куды дабрацца з хурманкаю німа ніякіх спосабоў, і сена прыходзіцца скідаць у стажкі і чакаць марозоў, калі ўстанавіцца санная дарога і падмерзне балота. Марозоў доўга не было. Скаціна стаяла бяз корму. Людзі душыліся дастаючы сена, і шмат было здарэнняў, калі і ў праўду людзі даставалі сабе сьмерць, прыдушэныя вазаі у балота. Сяголетняе лета было мокрае. Вада вылілася такая, якой не бывае і вясною ў разліў, Палесьсе выяўляе сабою аграмадную нізінку, куды адуўсюль зліваецца вада. Шмат вады прыбыло ад навалніц шмат прынеслі яе рэкі Стыр і Горынь, цекучы с пад Карпацкіх гор. Ле там на гэтых гарах таіць сьнег; па гэтай прычыне тые рэкі, што цякуць з Карпатоў, разліваюцца па два разы ў год. Усе сенакосы затоплены. Хто ухваціўся скасіць свае сенакосы да паводкі і скідаць стажкі, усё роўна ня будзе мець сена; стажкі да палавіны заняты вадою. У гэтым гаду местамі былі такія зьявы па пінскіх балотах: даволі вялікіе абшары балота ўздымаліся ў гару, падобна астравам. Некаторыя пінчукі накісілі па вазоў 2-3 сена на гэтых астравах Німаючы корму, селяне прадаюць жывёлу. Цэна на яе тут упала. Цяпер паднялася цэна на сена. Сена дастаўляюць вагонам і прадаюць пуд па 50, 60 і 80 к.

Т. Г.

АД РЭДАКЦІ

Рэдакцыя і кантора „Нашай Нівы“ перамясьцілася на Віленскую вуліцу у дом № 29. С прычыны пераезду Рэдакцыі і перамены друкарні была двутынішняя астаноўка з выхадам „Н. Н.“ Пры гэтым нумэры усім падпісчыкам разсылаецца кніжка прыдатак „Зборнік „Н. Н.“ № 1.

З усіх старон.

Національнае пытаньне.

Зара пасля аткрыцьця Думы трудавкі хочучь склікаць нараду депутатоў розных нацый, каб абгаварыць нацыянальнае пытаньне.

Рэмесленныя цэхі:

Міністарство торгу і промыслоў згодзілося пазволіць аткрываць ізноў цэхі рэмеснікоў у Маскве.

Скасаваньне пашпартаў.

Дэпартамент паліцыі улажыў праект закону, якім касуюцца пашпорты. Наагул праект закону касуе

усякіе дакумэнты на пражываньне пры пераездзі з аднаго у другое мейсцо. Поруч з гэтым хочучь пабольшыць кару за пражываньне пад чужым прозьвішчам.

Закрываць манополек.

Дагэтуль валасныя прыгавары аб закрываньню манополек дужа не ахвотна былі выпаўняны акцызнымі упраўленьнямі. Цяпер міністарства фінансоў паведамліло цыркулярам акцызныя упраўленьня, што валасныя прыгавары аб закрываньню манополек трэба выпаўняць.

Новая ерэсь.

Архіепіскуп Нікон данёс Сьноду, што ён выкрыў на Афоне ешчэ адну ерэсь «бокабожцоў». Новая ерэсь вучыць, што Хрыстос радзіўся з боку Богамацеры.

Арэштны работнікоў.

Шукаючы забастовачнага камітату у Пецярбурзе на тым тыдні паліцыя зрабіла многа обыскоў і арэштоў паміж работнікамі.

На станцыі Кошліно выкрылі тайную друкарню і заарэштавалі у ей трох работнікоў. С кожным днём у Пецярбурзе павялічваецца ўдзел на бастуючых і падгаварываючых да забастовак работнікоў.

Жыдоўскі унівэрсытэт.

Група Кацерынаслаўскіх жыдоў пачала рабіць стараньне аб тым, каб склікаць нараду жыдоўскіх прадстаўнікоў, каторыя павінны абгаварыць справу аб аткрыцьці у Расеі жыдоўскага унівэрсытэту.

Пэнсіі духавенству.

Дума мінуўшай сэсіей зацьвердзіла 600.000 руб. грошы на прыбаўку пэнсіі духавенству. Цяпер газеты пішучь, што пры раздзеле гэтых грошы найбольшыя прыбаўкі дасталі тые парохі каторыя багаты і самі па сабе, а бяднейшым парохіям або мала, або і саўсім нічога не дасталася.

Забастоўкі.

У Пецярбурзе бастуюць некаторыя дробныя фабрыкі, вымогі эканомічныя.

У Ваку на заводах Нобеля забастоўкі не спыняюцца. Ні водная старана нідзе на ўступкі.

Одесса 22—24 жніўня у порце бастовало больш 500 грузчыкоў.

У Рызе вагонаважатыя і кандуктары паставілі вымогі, каб ім

пабольшылі плату, бо трамвай мае вялікіе заробаткі, а ім не хапае на пражыцьцё.

Нешчаслівае здарэньне.

У Равелі у часе стрэльбы на ваенным караблі разарвало 75 міліметровую гармату, 2 душы заб.ты 3 цяжка ранены.

Рэдактар выдавец

А Ёласоў.

Камітэт па скат-водзтву Віленскаго Сельска-Гаспадарскаго Таварыства паведамляе, што ён арганізаваў

МЕСЯЧНЫЕ КУРСЫ ДЛЯ СКОТНІКОУ

і селян практыкоў на каторых будуць вучыць як трэба карміць скаціну і як утрымліваць аборы, курсы у дварэ Сельца, Дзісенскаго павета у члена таварыства Э. Колонтая

Пачн.цца курсы 15 верасьня 1913 года. Плата за курсы с кватэрай і харчамі 17 руб., каторыя трэба заплаціць паступаючы на курсы

На курсы прыймаюцца асобы, пазваныя гаспадарамі і наагул ахвотнікі прайсці сказаны вышэй курс

Не купляйце штучны навоз (парашок, понел)

абы дзе па крамах,

а купляйце там, дзепрадаюць найтаней добры тавар,

у складзі Віленскаго Таварыства

СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ

ВІЛЬНЯ ЗАВАЛЬНАЯ ВУЛІЦА № 9.

Там жэ можна купляць усякую гаспадарскую прыладу.

Усім хто захочэ высылаецца цэннік.

Выпісывайце хаурусамі цэлымі вагонамі тады абойдзецца вельмі танна.

Друкуецца і скоро выйдзе з друку

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР НА 1914 ГОД.

(пяты год выданьня).

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР — гэта найлепшы с паміж календароў нашага краю.

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР — адзначэн сярэбным медалем на Быхоўскай сельска-гаспадарскай выстаўцы і пахвальным лістом на Выступцы у Леплі.

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР — гэта пастаянна патрэбная кніжка для дойнаго беларуса, бо у раздзелах: справачным, сельска-гаспадарскім, юридичным, навуковым, публіцыстычным, літаратурным і др., кожны нойдзе патрэбныя для сябе рады і рэчы.

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР — гэта танны і даступны для кожнаг, каштуе усяго толькі 15 капеек (с перасылкай 20) і павінен быць у кожнаго беларуса — Беларускі Календар на 1914 год друкуецца двума асобнымі выданьнямі (к жані мае іншы тэкст) лацінскім і рускім літарамі.

БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР свім добрым укладам звярнуў увагу на сябе і чужыноў.

Вось як адкікаюцца аб ім газеты:

У „Биржевыхъ Вѣдомостяхъ“ № 12736—27 студня 1912 г. пр. Погодинъ п.ша.

„Нашимъ издателямъ календарей для народа следовало бы обратитъ вниманіе на ежегодныя календари, выпускаемыя „Нашей Нівой“. Въ польской печати миѣ приходилось встрѣчать существенныя отзывы объ этихъ превъсходныхъ книжкахъ, а въ нашей же печати онѣ—онѣ прошли какъ то незамеченнымъ. Эти календари представляютъ настоящую культурную работу. Кромѣ общихъ календарныхъ данныхъ, они даютъ массу свѣдѣній, полѣзныхъ въ крестьянскомъ быту: мы находимъ здѣсь и юридическій отдѣлъ (земскій начальникъ, уголовныя дѣла въ волеостомъ судѣ, формы прошеній на разные случаи, цѣна гербовыхъ марокъ и т. п.) Совѣты для хозяевъ охватываютъ область крестьянскаго земледѣльчскаго хозяйства, скотоводства, мелкаго кредита и т. п. Нѣсколько страницъ посвящено коопераціямъ (кредитнымъ, кооперативнымъ лавкѣмъ), далѣ свѣдѣніямъ о разныхъ болѣзняхъ людей и животныхъ и т. д. Ми го стихъ въ, маленькихъ раскзвѣ: однимъ сл вамъ, въ крестьянскомъ быту эта книжка болѣею предоставляетъ болѣею цѣнность. Разумѣется, этому дѣлу, чуждому шовинизма и мелкаго политиканства, нельзя не сочувствовать всей душой“.

У „Dzienniku Petersburskim“ 1911 г. писалося аб беларускім календары.

„Wydaje go już po raz trzeci w Wilnie tamtejsze czasopismo białoruskie „Nasza Niwa“. Powiedzmy z góry: układ i treść wydawnictwa, przeznaczonego niemal wyłącznie dla ludu wiejskiego, mogą za przykład służyć — zrozumienia najpilniejszych tego ludu potrzeb oraz tego, co istotnie ten lud zająć może“.

„...Kalendarz białoruski nie zawiera zgoła żadnych akcentów wojowniczo-nacjonalizmu. Bardzo to szlachetny i obywatelski rys cechujący z resztą wszystkie dzisiejsze wydawnictwa białoruskie.“

Уклад і апрацованне „Kalendarza“ — wzorowe. Wydawnictwa analogicznego, tak znakomicie trafiającego — nauką i rozrywką — w poziom umysłowy, oraz w duchowy nastrój ludu wiejskiego — nie posiadamy.

У „Kurjery Wilenskim“ № 161 1911 г. писалося:

„Bielaruski Kalendar Naszaj Niwy“ wydawany w Wilnie od lat trzech przez redakcję jedynego pisma białoruskiego, został dobrze przystosowany do potrzeb włościan — białorusinów“.

Українская газета „Рада“ писала аб Беларускім Календары так:

„Беларускі Календар — гэта найлепшы с паміж календароў для вёскі. Добра абдуманы і удужаны, прыгожа выданы і танны. Добры уклад Беларускаго Календара звярнуў увагу на т і «Віленскаго Вѣстника» у № 2348 14 Декабря 1911 г. было надрукавана так:

„Передъ нами „Беларускі Календар“ на 1912 г., изданія „Нашае Нівы“.

Надо отдать дань справедливости составителямъ его: календаръ прекрасно приспособленъ къ потребностямъ деревни; подборъ статей абдуманный и тщательный“.

„Привѣтствуя каждый шагъ, противлющій для просвѣщенія и культуры дорожку въ деревню, мы не можемъ обойти добрымъ словомъ и попытку дать народное издание календаря по — бѣлоруски.“

Гэтак ж самае перадруковава нават „Новае Время“.

Усе, хто хочэ мець у сябе Беларускі Календар, ніхай пасьнемае с прысылкай заказоў на яго.

Беларускі Календар прадаецца у Беларускай кнігарні Вільня, Завальная 7, дробныя грошы можна прысылаць пачтовымі маркамі. Пры заказе на 20—30 календароў даецца скідка.

Беларусы, выпісывайце чытайце і шырце „БЕЛАРУСКИ КАЛЕНДАР“.